

פרשיות מטות-מסעי
שבט מנשה Meeting

1. בראשית מ"ח

א-וִיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חָלָה וַיִּקְחַח אֶת־שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ
אֶת־מְנַשֶּׁה וְאֶת־אֶפְרַיִם:

ה-וַעֲתָה שְׁנֵי־בָנֶיךָ הַנּוֹלָדִים לְךָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד־בָּאִי אֵלַיךָ מִצְרַיִם לִי־הֵם אֶפְרַיִם
וּמְנַשֶּׁה כְּרֹאֲבֵן וְשָׁמְעוֹן יְהִי־לִי:

ז-וַיֵּרָא יוֹסֵף כִּי־יָשִׁית אָבִיו יָדָיו־עַל־רֹאשׁ אֶפְרַיִם וַיֵּרַע בְּעֵינָיו וַיִּתְמַךְ יָדָיו־עַל־אָבִיו לְהִסִּיר
אֹתָהּ מֵעַל רֹאשׁ־אֶפְרַיִם עַל־רֹאשׁ מְנַשֶּׁה:

וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אָבִיו לֹא־יֵכֵן אָבִי כִי־זֶה הַבְּכֹר שָׁיִם יְמִינָךְ עַל־רֹאשׁוֹ:

י-וַיִּמָּן אָבִיו וַיֹּאמֶר יָדְעֵתִי בְנִי יָדְעֵתִי גַם־הוּא יְהִי־לָעַם וְגַם־הוּא יִגְדַּל וְאוֹלָם אַחִיו הַקָּטָן
יִגְדַּל מִמֶּנּוּ וְזָרְעוֹ יְהִי מְלֹא־הַגּוֹיִם:

יב-וַיְבָרְכֵם בַּיּוֹם הַהוּא לְאִמּוֹתָם בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יִשְׁמַךְ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה וַיִּשָּׂם
אֶת־אֶפְרַיִם לְפָנֵי מְנַשֶּׁה:

2. בראשית מ"ד:א

וַיֵּצֵא אֶת־אֲשֶׁר עַל־בֵּיתוֹ לְאִמּוֹת מִלֵּא אֶת־אֲמֵתוֹת הָאֲנָשִׁים אֲכָל כְּאֲשֶׁר יוֹכְלוֹן שָׂאת וְשִׁים
כְּסָף־אִישׁ בְּפִי אֲמֵתוֹתוֹ:

3. בראשית רבה פ"ד:כ

מְנַשֶּׁה גָרַם לְשִׁבְטֵים לְקָרַע, לְפִיכָךְ נִתְקַרְעָה נַחֲלָתוֹ, חֲצִיָּה בְּאֶרֶץ הַיַּרְדֵּן וְחֲצִיָּה בְּאֶרֶץ
כְּנָעַן. (בראשית לז, לד):

4. בראשית מ"ט:כט

וַיֵּצֵא אוֹתָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֲנִי נֹאסֵף אֶל־עַמִּי קִבְּרוּ אֹתִי אֶל־אֲבֹתַי אֶל־הַמַּעְרָה אֲשֶׁר בְּשֵׂדֶה
עַפְרָוֹן הַחֲתִי:

5. בראשית נ:כה

וַיִּשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פֶּקֶד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהֵעֲלִתֶם אֶת־עַצְמוֹתַי מִזֶּה:
וַיָּמָת יוֹסֵף בְּן־מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנָיִם וַיַּחְנוּטוּ אֹתוֹ וַיִּישָׂם בְּאֲרוֹן בְּמִצְרַיִם:

6. צרור המור ???

הוטעם שאחר למנשה לפי שלא חבב א"י ונשאר בארץ טמאה עם גד וראובן.

7. במדבר ל"ב

א- וּמִקְנֵהוּ | רֹב הָיָה לְבְנֵי רְאוּבֵן וּלְבְנֵי־גָד עֲצוּם מְאֹד וַיִּרְאוּ אֶת־אֶרֶץ יַעֲזֵר וְאֶת־אֶרֶץ
גִּלְעָד וְהִנֵּה הַמְּקוֹם מְקוֹם מִקְנֵהוּ:

ב- וַיִּבְאוּ בְנֵי־גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶל־נְשֵׂי־הָעֵדָה
לֵאמֹר:

ג- וַיִּתֵּן לָהֶם | מֹשֶׁה לְבְנֵי־גָד וּלְבְנֵי רְאוּבֵן וְלַחֲצִי | שֵׁבֶט | מְנַשֶּׁה בְּן־יוֹסֵף אֶת־מַמְלַכְתְּ
סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וְאֶת־מַמְלַכְתְּ עֹוג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן הָאֶרֶץ לְעֵרִיָּה בְּגִבְלַת עַרְי הָאֶרֶץ סְבִיב:

8. רמב"ן במדבר לב:לג

ולחצי שבט מנשה בן יוסף מתחלה לא באו לפניו שבט מנשה אבל כאשר חלק הארץ
לשני השבטים ראה שהיא ארץ גדולה יותר מן הראוי להם ובקש מי שירצה להתנחל
עמם והיו אנשים משבט מנשה שירצו בה אולי אנשי מקנה היו... הענין כי בני מנשה היו
שמונה בתי אבות... ומצאו כי עשירית השבט בלבד נחלו בארץ הבשן

9. העמק דבר על דברים ג':ט"ז

ונראה דבשביל שראה משה רבינו דבעה"י כח התורה מעט ... ע"כ השתדל להשתיל בקרבם גדולי תורה שיאירו מחשכי הארץ באור כח שלהם.

10. (ברכת אשר על התורה) ספר "נר למאור" של הרב משה צבי נריה (עמ' 377)

הנימוק ליזמתו של משה רבנו ביישוב חצי שבט מנשה בעבר הירדן המזרחי היה לא רק כדי להוסיף לאוכלוסיית עבר הירדן המזרחי יסוד אנושי תורני רוחני איתן, אלא גם כדי לחזק את הזיקה של בני ראובן וגד לעבר הירדן המערבי, ואת חיבתם לארץ ישראל כולה, כמיטב המסורת של אלה אשר יוולדו על ברכי יוסף - "ולחצי שבט מנשה בן יוסף". ... כי יתכן שזו גם הסיבה לחלוקת שבט מנשה לשני חלקים. חילוקה של נחלת בני מנשה בין שני עברי הירדן מכריח שיהיו השיירות מצויות בין שתי הנחלות, וממילא ישמר הקשר בין שני עברי הירדן ותשמר הזיקה והחיבה לארץ ישראל כולה.

11.

במדבר ל"ו

במדבר כ"ז

וַיִּקְרְבוּ רֵאשֵׁי הָאֲבוֹת לְמִשְׁפַּחַת בְּנֵי־גִלְעָד
בֶּן־מְכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה מִמִּשְׁפַּחַת בְּנֵי יוֹסֵף
וַיְדַבְּרוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלְפְנֵי הַנְּשָׂאִים רֵאשֵׁי
אֲבוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

וַתִּקְרְבְּנָה בָּנוֹת צִלְפֻּחַד בֶּן־חֲפָז בֶּן־גִּלְעָד
בֶּן־מְכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה
בֶּן־יוֹסֵף וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בָּנוֹתָיו מִחֲלֵה נֶעֱה
וְחַגְלָה וּמִלְכָּה וַתִּרְצָה:

וַיֹּאמְרוּ אֶת־אֲדֹנָי צִוָּה ה' לָתֵת אֶת־הָאָרֶץ

וַתַּעֲמִדְנָה לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלְפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן

<p>בַּנְחֻלָּה בְּגוֹרֵל לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲדָנִי צִוָּה בְּה' לֵתֵת אֶת־נַחֲלַת צֶלְפַּחַד אַחִינוּ לְבָנֹתָיו:</p> <p>וְהָיוּ לְאַחָד מִבְּנֵי שְׁבֵטֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְנָשִׁים וְנִגְרָעָה נַחֲלַתְן מִנַּחֲלַת אֲבֹתֵינוּ וְנוֹסֵף עַל נַחֲלַת הַמַּטֵּה אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה לָהֶם וּמִגֵּרֵל נַחֲלַתְנוּ יִגְרָע:</p> <p>וְאִם־יִהְיֶה הַיָּבֵל לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְנוֹסֵפָה נַחֲלַתְנָא עַל נַחֲלַת הַמַּטֵּה אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה לָהֶם וּמִנַּחֲלַת מַטֵּה אֲבֹתֵינוּ יִגְרָע נַחֲלַתְנָא:</p> <p>וַיֹּצֵא מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל־פִּי ה' לֵאמֹר כֵּן מַטֵּה בְנֵי־יוֹסֵף דְּבָרִים:</p>	<p>וּלְפָנַי הַנְּשִׂאִים וְכֹל־הָעֵדָה פָּתַח אֶהְל־מוֹעֵד לֵאמֹר:</p> <p>אֲבִינוֹ יָמַת בְּמִדְבָּר וְהוּא לֹא־הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה הַנוֹעֲדִים עַל־ה' בְּעֵדַת־קָרַח כִּי־בִחָטְאוֹ יָמַת וּבָנִים לֹא־הָיוּ לוֹ:</p> <p>לָמָּה יִגְרָע שֵׁם־אֲבִינוּ מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ כִּי אֵין לוֹ בֵּן תִּנְהַלְנוּ אַחֲזָה בְּתוֹךְ אַחֵי אֲבִינוּ: וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־מִשְׁפָּטָן לְפָנָיו ה':</p> <p>וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p> <p>כֵּן בְּנוֹת צֶלְפַּחַד דְּבַרְתְּ נָתַן תִּתֵּן לָהֶם אַחֲזַת נַחֲלָה בְּתוֹךְ אַחֵי אֲבִיהֶם וְהִעֲבַרְתְּ אֶת־נַחֲלַת אֲבִיהֶן לָהֶן:</p>
---	---

12. רש"י במדבר כ"ז:א:א

למשפחת מנשה בן יוסף. למה נאמר? והלא כבר נאמר בן מנשה, אלא לומר לה, יוסף חבב את הארץ, שנאמר "והעלתם את עצמתי" וגו' (בראשית נ') ובנותיו חבבו את הארץ, שנאמר תנה לנו אחזה,

13. תורה תמימה על התורה, במדבר כ"ז:א:

ותקרבה בנות צלפחד. כיון ששמעו בנות צלפחד שהארץ מתחלקת לשבטים ולא לנקבות, נתקבצו כולן ליטול עצה, אמרו, לא כרחמי בשר ודם רחמי הקב"ה, בשר ודם רחמיו על הזכרים יותר מעל הנקבות, אבל הקב"ה רחמיו [ספרי].

14. ברכת אשר על התורה

הערת ר' שמואל עמנואל שי': חיבת הארץ היא אכן עניין של חינוך בבית, אבל נשאלת השאלה: האם בני יעקב האחרים לא קיבלו בבית חינוך לחיבת הארץ? מדוע? תשובה: יוסף ואסנת (במצרים) ידעו שאם הם לא יעניקו למנשה ואפרים חינוך לחיבת הארץ, לא תהיה להם אהבת ארץ ישראל. לעומתם, בני יעקב שחיו בארץ כנען חשבו שאת בניהם, הגדלים וחיים בארץ, אין צורך לחנך לחיבת הארץ. המסקנה החשובה והאקטואלית: גם לילדים הגדלים וחיים בארץ, חייבים להעניק חינוך לחיבת הארץ ולאהבת ארץ ישראל